

Plymouth, Pa. 23 Rugpjucio.

P. Vargdienis, per 33 num. „Lietuvos“, uzmano, kad Komitetas surėdymo mūsų literatūros parodai mėgintų paskirti vieną dieną kaip „Patrijotiską Lietuvų Dieną“, kurioi tai dienai visi lietuviai be skirtumo dirbtu dėl tėvynės labo ir tos dienos uždaryj pavestu tėvyniškiems — tautiškiems reikalams. Uzmanymas gana praktiškas ir geistina, kad jisai atrastu priėmimą ir parėmimą, tarpe visų lietuvių. Dėl tos vienos dienos paaukauto uždarybio nei vienas nepavargtu. Ant iszjūkiančių ir tyčiojanczių isz tokių reikalų, nėra ką paisyti, nes jie tą daro isz nežinojimo ir negalima jų kaltinti, kad nesupranta tėvynės reikalų. Ateitėje prasvis ir jų akys, szirdis užsidegs tėvynės meile, su apgailėjimu žiūrės į savo klaidas ir stengsis jas pataisyti. Tos dienos uždarybys būtų uždengimui mūsų literatūros parodos kasztų kokie pasidarytu dėl neisztekliaus aukų. Kas atliktų nū parodos, būtų sunaudota ant kitų reikalų, kokių mūsų tauta turi be galo.

Su šiūmi bus bene užbaigimas rinkimų parodos Komiteo. Dar kartą padūdame balsus, padėtus per paskutinius num. „Lietuvos“, „Vilties“ bei „Vienybės“. Ir teip:

- Ant prezidento.**
 Kun. J. Žilinskas gavo balsų 27
 Dr. J. Szliupas 18
- Ant rasztininko.**
 P. Mikolainis 32
 Kun. A. Kaupas 9
- Ant kasieriaus.**
 J. J. Pauksztis 34
 V. Chieliauckas 11
- Ant knygiaus.**
 Kun. J. Žilinskas 31
 Dr. J. Szliupas 15
- Ant apdirbėjų.**
 Dr. J. Szliupas 34
 Kun. A. Milukas 36
- Pasiuntiniū.**
 Dr. J. Basanavicius 22

Taigi komitetas susidėtu isz szių ypatų, kurių padūdame ir adresu:

Prezidentu ir knygiū —
 Kun. J. Žilinskas
 Box 1053, Plymouth, Pa.
 Rasztininku — P. Mikolainis
 Box 1018, Plymouth, Pa.
 Kasierium — J. J. Pauksztis
 Plymouth, Pa.

Apdirbėjais {
 Dr. J. Szliupas
 421 Penn. Ave.
 Scranton, Pa.
 Kun. A. Milukas
 213 So. 4-th st.
 Brooklyn, N. Y.

Aukos parodai

- Draugystė szv. Kazimiero
 Plymouth, Pa. 25—
 V. Vaznis, Hazleton, Pa. -50
 A. Bubnis Forest City, Pa. -25
 J. Jūzupaitis „ 25
 Liet. Darbininkų Kliubas,
 Philadelphia, Pa. 1—
 Pet. Taukus Scranton, Pa. 1—
 A. Ramanauckas „ -25
 Ben. Guzauckas „ -25
 J. Gedminas, Bridgeton, N. J. -15
 Isz Northampton, Mass.
 Petronė Nalivaikienė -15
 Marė Czepulienė -10
 Sel. Eisints -25
 Jūzas Baliunas -25
 Aug. Drutis -15
 Vincas Uletskis -25
 Ant. Jaskis -25
 Jonas Mortunas -25
 Jonas Barisas -25
 Pet. Oziras -15
 Mat. Starkeviczia -25
 Kaz. Pakutintskis -25
 Pijus Zaleszkeviczia -25
 Kastanta Nanartonis -50
 Kaz. Zaleszkeviczia -50
 Isz Rhone, Pa.
 Antanas Nagrodskis -30
 Vincas Gauceza -25
 Kastantas Gudaitis -25
 Vincas Adomaviczia -25
 Marė Adomaviczienė -10
 Vincas Adomaviczia -10
 Jokubas Adomaviczia -5
 Antanas Adomaviczia -5
 Petras Adomaviczia -5
 Juzas Kupineviczia -5
 Martinas Baruseviczia -5
 Jieva Kriszceziunienė -10
 Antanas Vaicziulis -5

Jurgis Volucziatskas -5
 Andrius Volokonis -10
 Andrius Baranauskas -10
 Jurgis Motuza -10
 Buvo \$326,75
 Labu \$361,30
 J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

Pet. Taukus Scranton, Pa. 1—
 Ben. Guzauckas „ -25
 J. Gedminas Bridgeton, -15
 Buvo \$64,30
 Labu \$65,70
 Redakcija.

Isz Lietuvos.

Stakliskės. (Trakų pav. Vilniaus gub.) Priesz kiekvienas Sekmines isz visų szalių placzios mūsų tėvynės buriai žmonių keliauja į Vilnaus Kalvariją, kuri yra 6 verstai nū Vilniaus į sziaurę, tarp kurių ir asz buvau szjmetą. Isz sirūsę isz namų ir perėję upę Strievą įėjome į miszką vadinamą „Strievos szilu“, kuriamė atsilsėjom ir pasidrutinom pas „karaliską szaltinį“, kuris yra labai graziame daikte, ir paskui giedodami traukem Vilniun. Einant pro Trakus matėme ežere ant salos apgrivusius murus Didžio Lietuvos Kuningaikszezio Keistuczio. Liudnumas apėmė pamaczius liekanas gyvenimo Lietuvos Didvyrio. Kodėl tapo apleisti tie rumai, kodėl sziantien nėra mūsų didvyrių, kuningaikszezių...?
 Eidami per grovo Tiszkaus dvarą, užėjome pažiūrėti ir į jo bažnytukę. Bažny'elė maža ir labai iszpūsztta. Dvaras teip-gi puikus, sodas augsztu muru apmurytas, o kiek jame visokių grožybių tai nei apszasyti negalima. Augsztu muru apmurytas todėl, kad koks žmogelis per žemą tvorą įlipęs kokį obūlj nepagautų ir kad sode esant grovui ar vaikams nereiktu susipiktinti pamaczius vargdienėlj savo maitintoją. Į rumus atvesti tol-

rasziai ir tolkalbiai isz visur, dieną ir naktį prie jų esti tarnai priimdinėdami visokias zines, o pats grovas pilnoje ramybėje gyvena ir sotinasi gamtos dovanomis. Apie savo žmones, kurie tūs turtus surenka, nesirupina nei kiek. Lietuvoje gyvena, ir jo pratėviai gal nemokėjo kitaip kaip lietuviszkai, o kitaip jis nekalba kaip lenkiszka ir gėdisi lietuvių ir jų kalbos kaip bagoczius Lozorius, savo tikro brolio.

Nuvykę į Vilnių aplankėme stebuklingą paveikslą Motinos Dievo „Auszros Vartų“ ir paskui katedroje koplyczią, kurioje guli kunas szv. Kazimiero, Lietuvos karalaiczio ir globėjo. Isz Vilniaus ėjom į Kalvariją, kur yra tam tyčia parengtos stacijos ant atminties Kristaus kentėjimų. Atėjus pas vakarninką arba pirmąją staciją turėjome ilgai laukti eileje kol galėjome pradėti ir mes melstis atėjus į tam tikrą vietą. Tarp meldancziusi buvo girdima lietuviszka, lenkiszka ir baltrusiszka kalba. Atėjus pas treczią staciją prisiartino prie manęs vienas ponas su savo motere ir paklausė, kokioi kalboi mūsų partija meldžiasi? Atsakius, kad lietuviszkai, mus labai pagyrė, prisidėjo prie mūsų pirtijos ir baigė kartu su mumis. Mūsų partija didziavosi isz to, kad toks ponas, puikiai apsidaręs, o nesigėdi lietuviszkai melstis, ko bile koks jūdapikaklis nebedaro.

Czionais turiu pasakyti bent kelis zodzius apie uzlaikymą Kalvarijos koplyczijų ir kuningų rupestį apie jų buvj. Visos koplyczios, ir paveikslai tēplioti ant sienų ar drožti isz medžio, yra nevalytos nei taisytos nū jų pastatymo. Ant sienų tēpliotų paveikslų nebūtų galima pažinti nei Kristaus paveikslo, jeigu rupestingi žmonės nebūtų žydams akių iszbadę. Mat maldingi žmo-

nelės atsikerszyja bent zydu paveikslams už nukaukinimą Kristaus. Kiek Kalvarijoi kas metas pereina žmonių ir kiek tenais susirenka aukų, tai rodoši tos koplyczios ir paveikslai galėtu auksu varvėti. Bet jau kuningų budas. Sudėtos aukos turi likti visados jų kiseniuje, o ant pataisymo bažnyčių ir kitų reikalų, tai dūkit vargdienėliai ir gavėkite, nutraukite sau ir vaikams maistą ir dūkite ant bažnyczios o už tai gausite atmokestį po myrio dangui. Bet kuningai tiktai žmonėms teip sako, patys ant bažnyčių nedūda ir dangui atmokesczio nelaukia; jie į vietą dangaus atmokesczio pasilieka pinigus czionais. Rods tulas kuningas ir dūda szimtą ar kitą, kas yra priimama už didelį daiktą, bet kiek jis turi tukstanczių, tai sulyginant betureczio žmogelio auką, toji yra szimtą kart didesnė.

Aplankę Kalvariją vėl grįzome per Vilnių. Pagal Bonifratų bažnyčia stovi paminklas koriko Muravjevo, pas kurį dieną ir naktį stovi maskolius ant sargybos, kad kokia karvė neapdergtu. Valdžia Muravjovą laiko už didelį gerdarį vakariniam krasztui (Lietuvai), bet bijosi jo paminklą palikti be sargų, kad už tais geradėjystės nužudytųjų ainiai neiszlakintu jo į padanges. Gerdarių žmonijos paminklai sargų nereikalauja ir yra pūsziami vainikais. Muravjovo paminklas kartais esti teipgi papūsziamas su koku nudvėsusiu gyvūleliu, kurį įmeta per tvorą nepatėmyjant sargui.

Isz Vilniaus namon grįzome geležinkeliu, nes buvome per daug nuvargę. Atvažiavę į Lentvaravą turėjome persėsti į kitą trukį, einantį Varszavos linkon. Įėjus į vagoną radome du ponu gražiai apsidariusiu, su auksu retėžiais prie laikrodėlių, kuriūdu mūs pa-

matę pasislinko prie sienos ir meilingai lietuviszkai prabylo: „sėskit, sėskitės“. Asz su savo draugu parodėme kitiems savo draugams ardvą vagoną toliaus ir abudu atsisėdome pas tūdu ponu, kuriūdu apie viską musų klausinėjo. Tarp kitko vienas užklausė, kiek Kalvarijoi girdėjome lietuviszkų pamokslų ir ar buvo nors vienas lietuviszkas? Mes atsakėme, kad lietuviszko pamokslu Kalvarijoi negirdėjome ir antrasis ponas pratarė: „Ot nutikai su durtuvu ant vėzių!“ Asz tariau: mat ponelei, mes lietuviai niekur neturime laimės. Buvome prasę vyskupo užtarymo reikalūse musų spaudos, kuris tajį atmetė ir pasakė: „eikit dirbt!“ Tai iszgirdeš antrasis ponas pasakė: „vyskupas tikrą tiesą ir pasakė. Jus turite dirbt, art, akėt ir mėžto jis buti vyskupu ir... rublius nū jusų imti!“ Matyti kad tiejie ponai yra mylinti savo tėvynę, isz kurių darbų džiaugiasi ne vienas žmogus. Paskiaus užklausė vienas isz jų, kiek buvo paraszų ant praszyimo pas vyskupą reikale spaudos, ir man pasakius kad pusantro szimto buvo pasiraszusių žmonių, liepė raszyti tokį antrą pacziam carui praszymą ir dādėti, kad vyskupas Žvėraviczius musų praszymą atmetė. Toliaus pasakojo tiedų garbingi ponai, kad jie ir kiti geri lietuviai Vilniuje rupinasi szv. Mykolo bažnyčia, kuri dabar yra užpezėtyta, padaryti lietuviszka, nors tam vyskupas stoja prieszais su visom keturioms. Valdžia keta lietuvių reikalavimus iszpildyti. Taigi vyskupas turės iszpildyti lietuvių reikalavimus ant paliepmo valdzios. O jeigu valdzia nedūtu lietuviams szv. Mykolo bažnyczios, tai lietuviai statysę naują bažnyčia.

Teip besisznekant su tais tėvynainiais nei nesijutom, kaip pasibaigė musų kelionė,

trukis sustojo ant stotės kur mums jau iszlipti reikėjo. Atsisveikinę ir linkėdami vieni kitiems pasisekimoatsiskyrėme.

Teip tai pasibaigė musų kelionė į Kalvariją, ir ką patyriau, dalinūsi su garbiais „Vienybės“ skaitytojais ir Dieve dūk, kad tokių ponų musų szalyje daug atsirastų kaipo tie, kurie vagonė su mumis kalbėjo. *Stakliszkėnas.*

Politiszkos žinios.

Amerika. Valdžia buvo užmaniusi 10 naujų regimentų liūsnorių suszaukti, kurie bus nugabenti į Pilipinus. Dabar vienok atsiziurėdama į praeitę karės su pilipiniais, pamatė, kad toli per mažai dar priimtų kareivių, kurių skaitliusznesza į 16,000 vyrų, ir renka dabar tolyn liūsnorius, norėdama pripildyti pilną skaitlių, kurį daleidę yra kongresas net ant 35,000 vyrų. Valdžia nori 30,000 statyti į karę, antra tiek turėti po ranka, kad iszlaikyti iszverztas nū pilipiniczzių vietas ir po 1000 vyrų kas mėnesis ant vietos užmusztų, sužeistų ir susirgusių turėti zo-postui. Valdžiai neparankiausiai yra tiktai su jų nugabenimu į Pilipinus; neturi savo laivų ir kiek reikiant nei pasisamdyti negauna vakarūse pakrasztyje Tykojo didjurio. Deltokareivius isz rytinių valstijų keta gabenti per tarpžemines jures ir Suezo kanalą, nors yra tai toliaus ant poros tukstanczių mylių, negu isz vakarų nū San Francisco. Apart kareivių turi Amerika gabenti ir drabužius, maistą ir ginklų pakaktinai. Valdžia tikisi iki 1 Grūdžio visą paskirtą kariauną turėti jau Pilipinūse. Mat naujasis karės ministeris Root, nori greitai pergalėti pilipiniczzius, kaip Ispanijos gen-gub. Weyler kubiczzius. Bet ar tas jam pasiseks pamatysime.

Apart Lygos, kuri yra prieszinga dabartinei karei, yra ir

senatoriu tos paczios mislies, kurie reikalauja veikiausio su-gražinimo visų kareivių isz Pilipinų. Teip pietinės Dakotos senatorius Pettigew ant susirinkimo Chicagoje isztarė, kad Amerikos valdzia turi kūmiveikiausiai pargabenti visus kareivius isz Pilipinų ir persipraszyti prieszais žmoniją už savo papildytas klaidasir apsirikimus, o valdzia ant tų salų pavesti patiems gyventojams. Garsinimas, buk szita karė yra vedama dėl gerovės pilipiniczzių ir jų apszvietimo, yra tuszcziau klegėsiu. Kiekviena tauta turi tiesą įsitaisyti tokią sau valdzia, kokia jei patinka ir niekas neturi tiesos jai „geresnė“ valdzia primesti.

Susimuszimai nusidavė keliose vietose ant didesės salos Luzon bei ant salos Negros ir amerikonai vis pergaleję pilipiniczzius. Amerikonai nusiyrė nū Manilos per 60 mylių neva, bet attokume 10 mylių nū Manilos pilipiniczziiai užpuldinėja ant amerikonų.

Meksikos valdziai nesiseka indijonus nuramdyti. Gen. Torres rods iszvaikė indijonus susimusztus tarpe Potam ir Medana, paupyje Yaqui, kur tapo užmuszta 12 meksikonų ir 30 indijonų bei keliolika suzeista. Isz to paemokino indijonai ir iszsidalino į mažus pulkelius po 5, 10 iki 50 vyrų ir iszsisklaidė po kalnus, nū kurių jiems bus lengva užpulti meksikonus isz visų pusių. Pazįstantiejie indijonus pranaszauja ilgą karę, kadan-gi jie tose pacziose vietose, kur dabar yra, iszžudė į 20,000 meksikonų ir valdzia buvo privers-ta jų reikalavimus iszpildyti ir padarė santaiką 1897 metų.

Ant salos San Domingo buvo keletas susimuszimų tarp valdzios kariaunos ir Jiminezo szalininkų. Keliose vietose kariauna pergalėjo maisztinikus ir Jiminez turėjo bėgti ant salos Kubos, kur jį ameri-

konai suaresztavojo. Vienok praėjusę subatą maisztininkai pergalejo valdzios kariauną pas Monte Christi (sostapilė San Domingo) ir apsupo miestą. Teip maisztininkams pergalejus, Kubos gen-gub. Brook paleido Jiminezą ir jisai iszkeliavo į San Domingo, su vilczia, kad jį gyventojai jau pasitikis, kaip prezidentą.

Prancuzija. Dreifuso pro prova yra labai nemeili tuliems kariaunos buvusiemis virszininkams, kad jie stveriasi net galvažudystės, kad tą kaip nors suvelti, nekaltą Dreifusą palikti vėl kaltu o tikrūsius kaltininkus palikti be jokios baudos. Dreifuso geriausias apginėjas, Lohori, buvo pasirengęs kvoszi buvusį karės ministerį gen. Mercier ir reikalavo jo suaresztavojimo net, kaip didžiausio kaltininko. Ant rytojaus, kada Lohori ėjo į sudą, kur būtų buvęs kvosztas Mercier, beiniant tapo užpultas pasamdyto per Mercier galvažudžio ir paszautas į nugarą. Sukritus ant žemės Labori, pribėgo prie jo du vyrai ir norėjo jam iszplėszti isz rankų krepszį su dokumentais, kuriūs Laboris neszėsi į sudą. Vienok Laboris nors paszautas budamas dokumentų isz savo rankų nepaleido ir užpūlikai iszkraustę visus jo sermėgos kiszenius su popieroms pabėgo. Laboris nors sunkiai paszautas, vienok taisosi ir savo darbą keta varyti tolyn, reikalaui isz naujo, kad būtų Mercieras kvosztas. Dreifuso prieteliai sudėjo 35,000,000 frankų ant varymo provos ir jo iszgebėjimo.

Paryziuje praėjusį nedėdienį anarkistai pakėlė musztynes, policija neįstengė jų suvaldyti ir turėjo ant pagefbos szaukti kariauną. Anarkistai iszleido atsiszaukimą ir iszmėtė po visą Paryzių szaukdami savūsius kovon priesz visas partijas. Anarkistai sako, jeigu Dreifu-

as vėl liks kaltu, tai visi niekšzai gaus virszų, o jeigu taps iszteisintas, tai kariaunos virszininkai pakels maisztus. Dėlto jie isz anksto apszaukia karę prieszais monarkistus, priesz žydzius, militariszką partiją ir kuningus, kad tais spēkas pergaleti su spēka viską ardančia.

Anarkistai norėjo įsigriebti ant Place de la Republique nū kurio atlaikė jūs policija. Sugražinti jie iszdauzė Szv. Ambraziejiaus bažnyczios langus ir tada nuėjo į S. Jūzapo bažnyczią, kur sulauzė visas sėdynes, paveikslus peileis supjauztė, liktorius nū altorių nuvartė, gipsinius paveikslus szventųjų sutrupino ir Hostijas isz cimborijos iszmetę ant žemės sumindžiojo. Tada eidami laukan isz bažnyczios neszė lauk ant gatvės visokius daiktus isz bažnyczios ir uždegė. Didžiamjam altoriui buvo paveikslas nukryžiavoto Kristaus, kurį sudauzė teip-gi sumetė į ugnį. Dar jie buvo užsimirszę paveikslą Motinos Dievo, nudrožtą isz medžio, bažnyczioje, ir sugrįžę tajį teip-gi sudauzė ir iszneszę ant gatvės sudegino. Tarp tokio žiauraus darbo tapo suzeista 380 žmonių, keliolika policijantų ir vienas policijos apicieras su dviem peilio duriais tapo mirtinai suzeistas. 150 tapo suaresztavota, kaipo anarkistų pasekėjų ir 20 jau zinomų anarkistų. Tokioje musztynėje apie 50 policijantų tapo pažvelgta prielankiems esant anarkistams, nes jie buvę ant visko akli.

Dalis darbu.

Duryea, Pa. Po dviejų sanvaiczių straiko, kasyklose Simpson & Watkins, kalnakasiai sugrįžo prie darbo ir toje paczioje dienoje kalnakasių užveizda didei sumuszė vieną darbininką, buk tas negerai karuskraujas. Tai patyrę kalna-

kasiai visi pametė darbą ir neise to dirbti, kol tasai užveizda netaps paszalintas.

La Crosse, Wis. Czionais sudegė dirbtuvė medinių iszdarbių ir 40 darbininkų neteko darbo.

West Superior, Wis. Miltų perkrautojai, ant gelzkelio Great Northern, skaitliuje 200 sustraikavo reikalaudami pakėlimo algos nū \$1,70 ant \$2,00. Kompanija darbininkų reikalavimą atmetė ir jieszko skabsų.

Cleveland, Ohio. Strytkarių darbininkų straikas tėsėsi tolyn. Straikieriai su dinamitu kartais suardo kokį karą ir apdauzo skabsus.

Philadelphia, Pa. Laivų dirbtuvė Cramp & Sons paleido 800 darbininkų, buk dėl stokos darbo, nes neturinti užpraszymų. Toliaus mislyjama paleisti dar 700 darbininkų. Dirbtuvė turi užpraszymų su kontraktais ant \$20,000,000 ir delko paleidžia darbininkus, neiszmanoma.

Kitos laivų dirbtuvės ant Deleware upės krantų turėjo sustoti dirbę dėl stokos medėgos. 37 laivai pradėta dirbti, kur darbas prie 21 laivo turėjo sustoti.

Chattanooga, Tenn. Czionais sustraikavo strytkarių darbininkai, ant kurių vietos kompanija priėmė skabsus. Straikieriai dauzo su akmenais karus.

Reading, Pa. Strytkarių darbininkai pareikalavo nū kompanijos pakėlimo algos ant 10%, ant ko kompanija nedavė visai atsakymo. Darbininkai gauna už 12 valandų darbą \$1,44. Miesto roda eina už darbininkus ir bene privers kompaniją iszpildyti darbininkų reikalavimus.

Scranton, Pa. Gelezinkelio Deleware Lackawanna & Western darbininkai reikalauja pakėlimo algų ir sutrumpinimo darbo laiko. Kompanija paleido daug darbininkų, o

darbas ant gelzkelio daug pasididino. Jei kompanija neiszpildys jų reikalavimo keta straikūti ir sustabdyti visus trukius.

Uniontown, Pa. Oliver & Singer Steel Co. keta statyti 100 naujų peczių deginimui kokso. Toji kompanija turi 629 peczius.

Smithfield, Pa. Standard Coke Co. stato 80 koksinių peczių, kurių užbaigimą turėjo atidėti dėl stokos plytų.

Lawson, Colo. 500 straikūjančių kalnakasių sugrįžo prie darbo.

Jelico, Tenn. Kalnakasiam distriktūse Jelico ir Mill Creek tapo pakeltos algos ant 10%.

Neyawice, Mich. Vietinės kasyklos, kurios buvo uždarytos nū 20 metų, pradės dirbti.

Harrisburg, Ill. Straikieriai straiką iszlaimėjo su pagalba tarpininkų sudzių ir dabar jie gaus po 33 ct. už toną.

Hartshorne, Ind. Ter. Chock-taw Coal & R. R. Co. užsimanė pavaryti visus darbininkus, kurie priguli ir nori prigulėti prie unijos. Dėlto grėšia straikas visose darbo vietose tos kompanijos.

Saginaw, Mich. Kasyklose Sebawaing kalnakasiai keta straikūti reikalaudami pakėlimo algos.

Sharon, Pa. Wilkes Rollmille priėmė 100 naujų darbininkų ir stato dar naujus namus padidimui pabrinko.

Pottstown, Pa. Formų taisytojams Pottstown Iron Works nū 1 d. szio mėn. tapo pakeltos algos nū \$3,75 ant \$4 už toną.

Massillon, Ohio. Vietinės gelezies liejinyczios dirba gerai ir reikalauja dar daugiau darbininkų.

Virden, Ill. Vietinėse bei aplinkinėse kasyklose straikūja. Straikieriai gauna paszalpą nū unijos. Lietuvių czionais yra nedaug, nes užėjus straikams, iszvazinejo kitur.

Anglijoi, kasyklose Llest arti

Glamorganshire, prov. Valles, užsidegę gazai, nū kurių nužuvo 25 kalnakasiai, o 60 vos išsigelbėjo.

Isz Amerikos.

**A u k o s A m e r i k o s
b a l t k e p u r i ų .**

Nū naujo meto iki 1 Liepos pietinėse valstijose pakorė 70 jūdveidžių už visokius prasi-kaltimus, o daugiausiai už smailumą ant baltveidžių moterių. Apart pakorimo dar pirm to visaip kankindavo nu-pjaustydami nelaimingiems ausis, nosį tai pirsztus ir aukai išleidus dvasę jo kuną su-pjaustę į dalis išzsinesziojo kraugeriai baltveidžiai, rodos, ant atsiminimo. Daugiausiai pakorė valstijai Georgia nes net 20, Arkansas 11, Mississipi 8, Texas 7, Floridoi 4, Tennessee 3, N. Carolina 3, Kentucky 2, Alabama 2, Missourio 1, S. Carolina 1, W. Virginia 1. Valstija Georgija yra viena isz žiauriausių, kurios valdžia visai per pirsztus ant to žiuri, o Suv. Valstijų valdžia tokius atsitikimus priskai-to prie vietinių ir nesistengia užbėgti tam. Virginijos valdžia 6 baltkepurius apsudyjo ant 6 metų snkių darbų už pakorimą vieno baltveidžio, bet jeigu butu pakartasis buvęs jūdveidis, sudas butų buvęs kitokis. Geri krikszczionys dūda aukas ir siunczia misijono-rius į Kinus ir kitas stabmel-diszkas szalis, mokinti stab-meldžius, visai užmirszdami savo kaimynus. Tiktai ap-szvieta sulaikytu tokius žiau-rumus.

Arkansūse baltveidžiai pa-liepė jūdveidžiams prasikraus-tyti isz visos apielinkės; szitu-jų vieni prasikraustė, kiti liko-si žiurėdami kas bus. Teip dalykams esant neatbutinai turės užsidegti rasinė kova.

**S z v e n t a T e r e s ė
k a l t a .**

Meksikos valdžia sukilimo

indijonų kaltę meta ant vienos moteriszkes, kurią indijonai laiko už savo szventą Teresę, kuri turi didelę įtekme ir net stebuklus daranti gydydama ligonius. Ją teip-gi laiko už kaltininkę pirm keliolikos me-tų maizto valstijose Palomos ir Chihuahua. Valdžiai per-galėjus indijonus, pas sugau-tūsius atrado paveikslą Tere-sės su malda ant antros pusės. Szventoji turėjo pabėgti isz Meksikos į Texas dėl tos prie-zasties ir paskiaus viskam ap-tykus vėl sugrįžo į El Paso, kur indijonai pulkais vėl pra-dėjo ją lankyti meilaudami vi-sokių mylistų. — Nėra abejo-nės, kad toji moteriszke įtek-minga ir matydama savo žmo-nių prispaudimą, sugundė sa-vūsius nusikratyti prispaudėjų. — Kad ir tarp lietuvių tokia atsirastu, kuri paragintu žmo-nes numesti despotiszką jungą.

**S e n o v i s z k o s
l i e k a n o s .**

Wyoming'o valstijai gamtos tyrinėtojai atrado pavirszium žemės suakmenėjusius mamuto kaulus, pagal kurių didumą sprendžia ant 60 pėdų ilgio ir 20 pėdų augszczio buvusį gy-vūlį. Szaunies kaulas turėjo 6 pėdas ilgio ir 15 colių storio.

Pietinėje Coloradoi ir Nau-joji Meksikoi tapo atrasta lie-kanos senoviszko miesto, kurio gyventojai turėję labai augsztą kultūrą. Vieną namą atrado su 1600 kambarių. Viename kape atrado moteriszkes kau-lus, kuri turėjo pusasztuntos pėdos didumo. Tas miestas ir jo gyventojai bus vulkaniszkių iszsiverzimų palaidoti tapę pirm kelių tukstanczių metų.

B a i s i o s p a s e k m ė s .

Praėjus orkanui (audrai) ant salos Porto Rico ir surin-kus kiek galint žines apie vi-sas nelaimes pasirodė į 2000 pražuvusių žmonių, o dar dau-giaus sužeistų, kurie kas diena mirszta dideliu skaitliu dėl stokos priežiūros ir maisto.

Sveikieji teip-gineturi maisto nes viskas, kas buvo sėta ar sodyta, ir gyvūliai, pražuvo. Amerikos valdžia iszleido at-siszaukimą į žmones, kad tieji aukautu ką nelaimės isztik-tiems. Bet pati isz karto nesi-skubina su pagelba, nes jos rupestis visas yra kaip dau-giaus isznaikinti pilipiniečių, o szelpimą ligonių ir badlių pavedė gyventojams ant mie-laszirdystės. Aukų iki sziolei surinko į \$15,000. Paszalpos reikalauja 100,000 gyventojų.

V e l n e s k i a u l ė s e .

Farmerys John Paul, Lo-gansport, Ind. paskerdė ir su-degino savo septynes riebes kiaules, kadan-gi jose buvęs velnes. Daugelis mėsininkų norėjo nū jo nupirkti tais kiau-les ir gerai užmokėti, bet jis jų nepardavė, kadan-gi buvo penėjęs dėl savęs. Ant galo jam įpūlė mislis, kad velnes kiaulėse esąs, jas paskerdė ir sudegino, nes kitaip nebuvo galima isz jų iszkraustyti vel-nio.

Caras ir studentai.

Po caro dvigalvio erelio sparnais yra užginta vaitoti ir dejūti. Kas drįsta pakelti balsą prieš prispaudimą, tas yra baisiausiai persekiojamas. Caro tarnai persekioja viską, kas tik gali žmones apszviesti; spaudą, laisvę, susirinkimus ir t. t. Persekioja ir tūs, kurie nori patys apszviesti ir kitus geidžia apszviesti. Prie tokių jieszkanzių szviesos priguli universitetų studentai. Jie yra ant kiekvieno žingsnio persekiojami. Nereikia ma-nyti, kad visus studentus per-sekioja, kad visi jaučia tą prispaudimą. Anaip tol! Spaudžia tiktai tūs, ką jiesz-ko szviesos sav ir kitiems.

Prispaudimas ir persekioji-mas turi butinai suerzinti ir ga-lipazadinti sumysimus, pasi-prieszinimus vyriausybei. Vi-sūtinai prispaudimas vienija į

kūpą daugybę yvairių žmo-nių, o kūpoi galima dar szitą veikti, nors ir po caro erelio sparnais.

Studentų sumysimai tan-kiai atsitinka. Tankumą jų galima aiszkinti prispaudimu, jaunūmenės jautrumu ir sągy-venimu daugelio vienoj vietoj. Taigi parakas yra visūmet, kartais sausas, kartais drėgnas, tik truksta žiezelpos (kibirksz-tės) uždegti. Ir tol tės is ir atsikartos studentų sumiszi-mai, kol nebus užganėdinti jų reikalavimai.

Czionai noriu pakalbėti apie stndentų sumiszimą szių 1899 m. Prasidėjo viskas nū Pet-rapilės universiteto. 8 Vasa-rio studentai szvilpdami (t. y. iszjūkdami ir paniekindami) sutiko savo perdėtinį – rektorių, kuris studentus labai spau-dė ir persekiojo. Atsitiko tai universitete. Beeinant stud. į savo butus, užpūlė ant jų raitoji policija ir pradėjo jūs muszti su nagaikomis ir mindzioti su arkliais. Tarp pažeistųjų bu-vo daug ir nestudentų. Tok-sai antpūlis ant beginklių stu-dentų suerzino studentus ir visūmenę. Todėl jie susitarė apleisti universitetą ir per tai priversti valdžią uzdaryti uni-versitetą. Jie samprotavo teip. Vieszpatystei reikalingi gydy-tojai, provininkai, sudžios, mo-kintojai, inžinieriai ir t. t. be jų vieszpatystė negali apsieiti. Seniejie mirszta, o ant jų vie-tos reikia jaunų. O isz kur imsi juos, jeigu universitetai bus uzdaryti. Be to, apie valdzios darbus jie norėjo dūti žinią platesniam svietui.

Taigi apleisdami universi-tetą studentai norėjo prispirti valdžią sumažinti persekioji-mus.

Apleisti universitetą užma-nė ir atliko tokiu budu. Vi-sai nevaikszzčiojo patys ir ki-tus prikalbinėjo nevaikszzioti klausyti lekcijų. Doresniejie profesoriai patys neskaitė lek-cijų o biauressniųjų nebuvo

kam klausyti.

Tie maisztai atsikartojo visose augsztesnėse mokyklose. Visur reikalavo maždaug to paties pagerinimo savo buvio. Čia nurodysiu kelis atskyrus reikalavimus.

Studentai reikalavo kad perkratymas jų reikalų būtų pavestas jiems patiems arba sušiuo ne policijai, kaip ikisziol buvo.

Kituose universitetuose yra užginta klausyti tų profesorių, kurių nori, jeigu nori klausyti, tai privalai užmokėti. Bet beturcziai neiszsigali, o turtingieji neklauso, nes jiems mokslas nerupi. Tokiu budu vyriausybė trukdo mokslą tiems, kurie nori jį igyti. Prie durių stovi teip vadinami „pėdeliai“ arba stacziai sargai, kurie neiszleidžia neužmokėjusių. Priegtam szitie pėdeliai buvo ir esti policija ant studentų. Užraszo pravardes tų, kurie pagal szitų mokslinczių sargų nūmonės, yra žmonės neramus, ir padūda policijai, o szita žino kaip su jais apsieiti. Mat pėdeliai, prasti sargai, sprendžia, ar tinka studentas universitetui ar ne? Kurgi yra teip kaip Maskolijoje?

Studentai reikalavo kad galėtų jie patys apkaltinti ir sudyti savo netikusius draugus.

Matome, kad studentai reikalavo mokslui laisvės ir pagerinimo savo buvio.

Reikia priminti, kad tie reikalavimai turi didelę vertę ir kitiems. Ikisziol policija gali be jokio sudo kokį norint žmogų isztremti isz tos vietos, kur jis gyveno. Dabar studentai reikalauja, kad nebutų teip daroma su jais. Bet jeigu iszskirs jūs, turėtu tą paczia daryti ir su kitais.

Studentų judėjimas iszrodo, kad jie neužganėdinti tūmsurėdymu, kuris dabar vieszpa-tauja. Jie prisideda prie griovimo palengva to pamato, ant kurio stovi ponai, caras ir kiti prispaudėjai.

Numano kraugeriai to pasiprieszinimo vertybę, mato kad visur sukilo visa universitetų jaunūmenė. Ką gi jiems daryti? Policija nusimano, kad bereikalo pradėjo muszti su nagaikomis ir mindzioti su arkliais visai nekaltus žmones. Bet pasidūt vel negalima. Todėl jie teip daro. Daugybę studentų iszvezė isz to miesto, kur jie gyveno į tą vietą, kurią patys apsirinko. Iszvezdavo kartais tokius, kurių tėvai gyveno tam pacziam mieste. Vis tai vyriausybė sako, iszvezanti ji tik maisztiainkus, vadovus. Ant kiek ji atrasdavo vadovus rodo toks atsitikimas Maskvoje. Policija atėjo naktį iszvezti studento, kurs jau miręs buvo pirm dviejų sanvaiczių, kada dar ir kalbos nebuvo apie judėjimą, nes dar tūmet policija nebuvo užpūlus ant studentų. Puikus maisztiainkas! Dalyvauja maisztūse, kurių dar visai nebuvo! Ot ir caro teisybė!

Studentų iszvezė gana daug. Bet už kokių dviejų sanvaiczių vel jūs sugražino. O sugražino todėl, jog likusieji to reikalavo ir tik tūmet aprimo, kada buvo iszpildytas jų reikalavimas. Bet tas neilgai tęsėsi. Vel isznaujo prasidėjo antras reikalavimas. Studentai dasiekė to, kad universitetai buvo uždaryti. Vel gabeno studentus isz universitetiszkų miestų. Skaitlius iszgabentų buvo daug didesnis, negu pirmą kartą. Isz vienos Maskvos iszgabeno arti 2500 studentų, o tenai jų yra 4156 stud., t.y., iszvezė daugiau negu pusę.

Dar studentų reikalavimai nepasibaigė. Galo dar negreitai sulauksime.

Caras, matydamas, kad sukilo arti 20,000 jaunūmenės, paskyrė komisiją, neva studentų judėjimo priezascziai isztirti. Bet tai viskas darosi tik žmonių akims apmonyti. Priezastys judėjimo yra aisz-

kios: tegul perkeiczia jos padėjimą, sanlygas jų gyvenimo ir viskas isznyks.

Vienog sunku tikėtis, kad vyriausybė iszpildytų studentų reikalavimus. Ji nenorės to, nes tūm pacziu kaltu sau retėzius, dūtų kitiems į rankas ginklą priesz savę.

Vienog teip turės buti. Ta tvarka jau paseno, reikia geresnės, o jos uždyką niekas nedūs, tik bekovojant.

Galime tikėtis, kad vyriausybė prispirta bus sziek tiek palengvinti studentų buvį. Vis tai galės padaryti vienybė tarp jaunūmenės.

Szitas studentų judėjimas gali buti mums paveikslu, kad galima szitą padaryti susivienyjus. O jog studentų arti 20,000 vyrų, ir isz jų daug buvo tokių, kurie tik sekė pėdomis draugų. Argi negalime ir mes atsiminti apie save. Mus lietuvių kur kas daugiau negu studentų, ir mes sulyginant esame biskį geresniame padėjime nors isz tos pusės, kad sunkiau suzinoti visus.

Žmogus.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Forest City, Pa. Visur lietuviai subruzdzo ir kruta, rupinasi apie savo reikalus, kuriūs atlikti galima tik tai visiems prisidedant. Pas mus niekas apie tai nesirupina. Musų miestelio lietuviai kurti rodosi yra ant balso tautiecių, nukentusių už lietuviystės reikalus, kuriūs tai kentėjimus galėsime jei ne paszalinti, tai bent svietui apskelbti ateinančiame mete per Paryziaus parodą. Apie tai privalo rupintis kiekvienas lietuvis, nes tai dėl savęs daro. Kadangi niekas isz musų miestelio iki sziolei nieko nepaaukavo dar, tai nors mudu dvieja prisiuncziam po 25 ct. ant parodos musų literatūros Paryziuje.

J. Jūzupaitis ir Ant. Bubnis.

Philadelphia, Pa. Socialiszkas Liet. Darbininkų Kliubas paaukavome kasztams musų literatūros perstatymo Paryziaus parodoje \$1,00. O į komitetą skiriame:

Prezid. — Dr. J. Szliupą
Sekret. — P. Mikolainį
Kasier. — J. J. Pauksztį
Knyg. — Kun. J. Žilinską
Apdirbėjais — V. Stagarą ir kun. A. Miluką
Pasiuntiniu — Dr. J. Basanaviczį.
S. L. D. K. sekretor. *J. Szulca.*

Northampton, Mass. Matant kaip visur prakilnesni lietuviai, suprantanti tautiszkus reikalus, susitarę keliese pereina per vietinius lietuvius rinkdami aukas parodai musų knygų Paryziuje, teip ir mudu padarėme, ir musų vaikszcziujimas nebuvo dovanai. Geros valios lietuviai, perstaczius reikalą, noriai aukavo pagirdami tokius darbus. Viso surinkome \$3,90 ct., kuriūs prisiuncziam į „Vienybės“ redakciją o teipgi ir vardus aukautojų. Rinkėjai aukų.

*Kazys Zaleszkeviczia
Kastantas Nanartonis.*

Rhone, Pa. Nors mus cionais mažai yra, vienok nenorime atsilikti nū tautiszko krutėjimo ir noriai prisidedame prie visūmeniszkų reikalų pagal iszgalę. Aukų rods ne daug sudėjome, tik tai \$2,00, bet truputis daugiau už nieką. Kad kiekvienas lietuvis aukautų tik tai po 5 arba 10 ct., pakaktų visiems musų abelnieams reikalams. Daugelis jau supranta tajį reikalą, bet dauguma dar ne, ir tuli dėlei savo nezinės mėgina gaiszinti pirmūsius, o kiti isz savo piktybės tą daro. Keletas Saulės skaitytojų pasiputė kaip eziai, kada jiems perstacziau reikalą, bet jų pasiputimas manęs nesulaikė. Asz pats teipgi skaitau saulapalaikę ir dabar galutinai supratu jos...

Į parodos komitetą mes balsuojame už perstatytus kandidatus „Vienybėje“, kurie bus išrinktais:

Prezid. — Dr. J. Szliupą
Sekretor. — P. Mikolainį
Kasier. — J. J. Pauksztį
Knyg. Kun. J. Žilinską.

A. Nagrodskis.

Bridgeton, N. J. Suprasdamas reikalą parodos mūsų literatūros Paryžiuje ir atjaušdamas savo brolių kentėjimus, kurie dėl apszvietimo savo brolių darbavosi ir užtai tapo isztremti iš savo tėvynės, noriu suszelpti nors su menkute auka ir prisiuncziu 15 ct. parodai bei 15ct. mūsų kankinti niams. *Jonas Gedminas.*

Scranton, Pa. Skaitant „Lietuvą“ bei „Vienybę“ yra matoma kad daugelyje mūsų brolių atsilo tautiszkas kraujas ir kas kartas pradeda smarkiaus tekėti arterijose mūsų tautiszko kuno. Kas kartas tai išz vienos, tai išz kitos vietos atsiranda vis nauji ir nauji pasikrutinimai, kaip to „smulkių gyvūlėlių ant jūros dugno, kurie kruta ir kruta, iki nepasirodo ant vandens sala“. (Iš „Pajudinkime, vyrai, žemę!“) Szian dien kruta jau daugelis mūsų brolių tautiszkai ir matyti vaisiai, it toji sala išz jurių, ir kada prie to prisidės visi tautiečiai, viską įsitaisysime, kas mumis reikalinga yra. Mūsų-gi visų krutanczių turi būti pareiga prie savęs patraukti kūmi didžiausių skaitlių dar nekrutanczių, kad jie su mumis krutētu kartu, o kurie stengtusi priešz, norētu sulaikyti tą krutėjimą, rupintis jūs pertikrinti ir mažinti jų priešzingas spēkas, nes tiesa vis turi liktis tiesa, ir melas nors budamas stipresniu turi jai pasidūti. Taigi ir krutėkime! *M. Urbanavicius.*

Philadelphia, Pa. Vietiniai iszmintingesniejie lietuviai bu-

vo nutarę, 19 d. Liepos, sutaisyti du protestus: vieną priešzais Baczkaucką, kaipo dergtoją ir gaiszintoją visų lietuviszkų reikalų ir kun. Krawczuną, kaipo visūmenės neprietelį, kuris pasirengęs yra pragaiszinti „Lietuvą“ ir atimti visūmenei dvasiszką peną. Sutaisymui protestų tapo iszrinktas tam tikras komitetas, kuris jūs ir sutaisė. Kada protestai bavo sutaisyti ir susirinko tasai komitetas jų užtvirtinimui, atėjo vienas *parapijonas* ir užgynė tų protestų iszsiuntimą. Girdi, tie protestai bedieviszki ir atlikta. Mat priešz kun. Krawczuną protestuoti nėra vale, nes pagal kuningų mokslą, nors kuningas ir szlykszcžiausiai elgiasi, vis yra nesuteptas. O Baczkauckas teipgi, nes jis dangsto kuningų purvinus darbus ir dergia tautiszkus reikalus.

Akyva, ar visi iszmintingesni dūsis vienam, ar keliems, apsigalėti? Prie nutarimo buvo į szimtą susirinkusių.

St.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Waterbury, Conn. Mūsų „T. M. D.“ kupa laikė susirinkimą kur atsibuvo rinkimas centraliszko ir literatiszko komitetų.

Atsisakius p. J. Pruselaitisui nū kandidaturos ant prezidento, o ne turint prakilnesnių vyrų mūsų draugystei, mumis pasiliko tik tai melsti p. Astramsko kad jis uzimdamas vietą prezidento ir ant toliaus teiktusi szej draugystei patarnauti.

Knygium perstatom p. N. Olszinską išz Cleveland, Ohio.

Apsireiszkus, kad mus iszrinktas į literatiszką komitetą sanarys, p. K. Senkus, savo pareigų nepildo (kiek mums zinoma, tai sanlygos jo gyvenimo nedaleidzia), tad mes į literatiszką komitetą perstatom szifis tautiecius:

Dr. Szliupą išz Scranton, Pa. Kun. Miluką išz Brooklyn, N. Y. ir V. Stagarą išz Shenandoah, Pa.

Pirmutiniai tautiečiai rods ne priguli prie „T. M. D.“, taciaus mes jų meldžiam, pasitikedami, kad jie teiksis užimti tūs urėdus. Dar gi mes jūs paczius girdėjome kalbant, kad nėra nieko grazesnio, kaip kad veikti ką nors dėl tėvynės labo. Tai gi czia yra grazi proga. Išz szalies p. Stagaro butu netaktiszkai, jeigu jis vien tik dėl p. Damijonaiczio užmetinėjimų atsisakytu nū teip prakilnaus darbo.

Tikimės kad ir kitos kūpos pasiskubis su rinkimu centr. ir liter. komitetų, nes teip besitraukiant tik tai laikas bėga. Susitvarkius draugystė pastotu tvirtesnė ir tik tada galėtu nuveikti ką nors svarbesnio.

„T.M.D.“ *Waterburio kūpos Komitetas.*

Žiurint ant dabartinio „Tėvynės Myletojų Draugystės“ Centraliszko komiteto ir literatiszko komiteto labai keista iszrodo. Kad p. Žemkalnio rankrasztį, dabar spausdinamą, literatiszkas kom., spresdamas tik tai apie vertumą rankraszcio, nepataisė, tai jo yra kaltė ir delto, nežiurint ar jį centr. kom. dūs spausdinti ar ne. Teip protauja p. Damijonaitis, „T. M. D.“ sekretorius. Jisai kaipo rupestingiausias ir darbszcžiausias sanarys buvo priverstas net nubarti liter. kom. už neangumą ir nesupratimą savo pareigų, kad reikėjo pataisyti rankrasztį. P. Senkui iszsitarus, kad nėra vertas atspaudime tasai rankrasztis, Domijonaitis užsipūlė ant p. Stagaro, kodėl nepataisė rankraszcio. Ar galima p. Stagarą kaltinti už tai, pamatysime toliaus.

Kad liter. kom. butų tik tai vienas p. Stagaras ir jam butų suteikta valė viską atlikti, teisingai galėtumėm barti, kodėl

nepataisė, kam nepadavei greitai spaudon ir t. t. Bet szian dien yra visai kiteip; liter. kom. susideda neva išz dviejų sanarių ir abu yra skirtų nūmonių apie vertumą rankraszcio. Taigi p. Stagarui nepriderėjo taisyti rankraszcio be pritarimo centr. kom., nes jis nežinojo ar tas rankrasztis spausdinsis T. M. D. kasztais, ar ne.

Dabar kiekvienas galime suprasti p. Stagaro kaltybę. O kad jam nusibodo klausyti p. Damijonaiczio balzgijimų, priverstas buvo atsisakyti nū liter. kom. Vienok p. Stagaras netaktiszkai padarytų, dėl Damijonaiczio vien, atsisakydams nū liter. kom. Kas atliks darbą? Kiek girdėjau, tai ir centr. kasierius p. Grieszius gūdėsi ant Dam. tautizimų, kurių nusibodo jau klausyti. (Pagal p. Damijonaiczio darbsztumą ir mokėjimą rasyti, asz nū savęs perstatau jį į liter. kom. Jis kaipo darbsztus, viską apdirbs.)

J. S. Pruselaitis.

Perpraszau p. Stagarą „T. M. Dr.“ literatiszką sanarių, kad drisiu pasiteisinti priešzais Tamistos nurodymus ant mano ypatos, per 32 num. „Vienybės“.

Labai asztriai p. Stagaras ant manęs užsivarinėja, buk asz be jokios nūvokos raszinėju su apkaltinimu dabartinio literatiszko komiteto. Kamgi mums teip elgtis it anos moters, kad negal argumentų darodyti, tai bent riksmu kitą lėtesnę aprėkti ir gana. Grižkim, kur asz teip „skaudžiai“ kaltinau liter. kom.? Ką parasziau į 30 num. „Vienybės“, tai apskelbdamas tik tai kūpoms, dėl kurios priezasties knygelė nepasirodo išz spaudos, ir prie to, zinoma, turėjau parodyti priezastis, kur kludžiau ir liter. komitetą. Tai gi ar neteisinaigai? Nekaltinau vieno p. Stagaro, bet abelnai visą liter.

kom. Ką p. Stagaras sako, buk asz tik tiek manas apie pertaisymą rankraszcio, kaip surukymą „dzigaro“ arba paraszyną i kuri laikrasztį apkaltinanczios korespondencijos, tai tą paliksiu (polemikų nenoriu maiszyti i visūmenės reikalus).

Bet tiek te pasakau, jog perziurint vertę p. Žemkalnio rankraszcio ir matant jame klaidų (abelnai klaidų daug nebuvo) nereikėjo paties rankraszcio siusti i spaustuvę dėl spaudimo. Kas galėjo žinoti daugiau apie vertumą rankraszcio, ar liter. kom. ar centr. kom.? Jeigu padūtą liter. komitetui rankrasztis perziurėti apie vertumą, tai galėjo ir spręsti, ar bus vertas taisymo ar ne.

Abelnai p. Stagarui, nereikėtų atsisakyti nū liter. komiteto dėl manes; vercziaus asz prasiszalinti galiu nū to urėdo, kad negalėsiu turėti reikalo su „T. M. Dr.“ liter. kom. o ne p. Stagarui ir visai netaktiskai būtų, jeigu dėl vienos ypatos, nori nustoti dirbęs dėl visų labo.

P. Stagarui gal asz per daug įskaudinau su laiszku, ir tai reikėjo man tokį pat laiszką atrašyti, ir per laiszkus butume susitaikę, o neraszinėti i laikr. Nebucziau daug priesingu, kad p. Stagaras, patalpintu ir tą mano laiszką, nes dar daugelis gali pamislyti, kad asz turėjau labai nedailei parasztyti, kad teip iszgzadinau.

Kad mus spiria kūpos, tai pavieniai, dėlko teip ilgai knygutė nepasirodo nors pinigų jau yra pakaktinai, tad mes turėjom spirti tais ypatas, dėl kurių susitrukdė o kad jos neturi laiko, tai ne mūsų kaltė.

M. J. Damijonaitis.

Nū redakcijos. Mes praszo me centr. kom. o ir visų sąnarių „T. M. D.“ nesiusti mums asabiszkų, užgaunanczių, rasztų. Mes esame apsiėmę tal-

pinti draugystės reikalus, o ne sanarių asabiszkumus. Tūs galite atlikti paraszydami laiszką statei savo prieszui. Mums netalpinant vėl lenda „cenzura“ ir „cariszkumas“.

Laiszkas isz Pilipinu.

Vieną kartą teko man buti ant sargybos prie ispanų ir pilipiniečių kapinių, kurios nū Jaro esti per porą 100 žingsnių vakarų linkon. Kapinės yra apmurytos muru 13 pėdų augszczo ir pločio, ir isz tolo iszveizi kaipo kokia drutvietė. Isz sziaurinės pusės yra vartai, ir didelis varpas. Viduryje to muro kapinės nebus didesnės kaip po 100 žingsnių skersai ir iszilgai. Viduryje kapinių stovi didelis medinis kryzius ir paskui koplyczia, kurioi gal sutilpti i 100 žmonių. Koplyczioi buvo puikus altorius, kurij Amerikos kareiviai iszdraskė; liko tiktai Kristaus (nukryziavoto) paveikslas, kuris yra įmurytas i siena ir delto likosi neiszluptas. Czionais gyventojai numirėlių nekasa i žemę. Tame mure aplinkui kapines nū 13 pėdų pločio ir augszczo yra paliktos skylės kad gali tilpti ir didžiausias grabas. Numirėlis tampa su grabu įkisztas i tokią skylę ir užmurytas su akmenine plyta, ant kurios paskui užraszo numirėlio vardą ir gimimo bei mirimo dieną. Lavonas buna toje skylėje kol sunyksta mėsos ir liekasi tiktai kaulai. Tada skylė tampa atlupta ir isz imtus kaulus meta i vieną kapinių kampą, kuriūs, daugiau prisirinkus, paskui sudegina. I vietą iszimtojo tampa kitas numirėlis užmuryjamas. Daugelį tokių skylių atlupo Amerikos kareiviai, jieszkodami ant numirėlių pirsztų auksinių ziedų ir kitų brangesnių daiktų. Kitūse grabūse tapo isz imti lavonai pusiau supuvę ir prasmirdę, kurie ir sziaudien voliojasi. Amerikos kareiviai isz žmonių kaulų dirba kaulu-

kus loszimui; keletas tokių meisterių jau pakliuvo už gro-
tų ir kokią baudą už tai gaus, tai nežine.

Susimuszimų su pilipiniečiais neturėjome, bet daug ir nereikėjo. Jie apgulę miestą Jaro dienomis ir naktimis ar-
tindamiesi vis szaudė i mūsų sargybą ir įvedė i nepakantrumą tokį, kad vakar (15 Birzelio) tapo iszsiūsta du batalijonai su 6 kanūlėms nuvaikyti jūs. Su ekspliodūjanczioms kanūlių kulkoms tapo jie iszvaryti isz savo apkasų.

Ant salos Cebu buvo susimuszimas 8 Birzelio. Amerikonų buvo du batalijonai, kuriūs pilipiniečiai suvarė i kylį ir tik atėjus vienam batalijonui isz Iloilo pagelbon, atsigynė.

Kas bus toliaus, nežine. Lytus nekiek apstojo ir oras labai gražus.

Sziaudien buvo jaucziamas žemės drebėjimas per visą minutą, bet iszkados nepadarė jokios.

J. Jakas.

Isz Brazilijos.

Broliai lietuviai! Dauguma esate man raszę laiszkus su klausimais apie Brazilijos gyvenimą teip isz Lietuvos kaip ir isz sziaurinės Amerikos ir visiems dabar kartu atsakau.

Veik kiekvienas savo laiszke vis klausia ir apie bažnyčią. Broliai! bažnyčių ir kuningų turime iki nūru; kol vargingesni buvome, tai mažai turėjome ir kuningų, bet kaip prakutome sziek tiek, tai jau ir per daug jų turime. Lenkų kun. mažai czionais, daugiau siai italai. Lietuvių dar nėra. Pereitūse metūse buvo atvažiavęs misijonierius kun. Jūzas Lassbergis, mokas 7 kalbas ir lietuviszkai kalbą gerai. Asz su jūmi praleidau dvi dienas draugystėje ir padovanojau keletą num. „Vienybės“. Kun. J. Lassbergis yra daug szalių apkeliavęs, buvo Prūsūse-Tilzėje, Italijoi, Austrijoi, sziau-

rinėje Amerikoje o dabar Brazilijoi. Jis visur keliauja kaip tikras jezuitas. Pradžioje Liepos mėn. ketino vėl pas mus atkeliauti ir bene vėl aplankys mane.

Brazilijos gyvenimas yra tokis: oras yra labai geras ir sveikas, ziemos nėra apart keletos szalnų; praėjusę žiemą ir pasnigo vieną kartą ant colio storio, ir apie 10 valandą pirm pietų sniego jau nebuvo. Jau-
ujejie žmonės, czionais gimę ir augę laikė už didelį dyvą pamatę pirmą kartą sniegą, sakė kad tai miltai isz dangaus krinita kaip žydams manna (dangiszka dūna) pustynėje; isz priezasties sniego nei nedirbotą rytmetį, vaicszciojo pe sniegą, bovijosi, valgė ir gyre kad skanus. Brazilijoi kviečius ir rugius ankstybus sėja Berzelio mėn., o vėlesnius kviečius, žirnius ir linus sėja Liepos mėn. ir paskui kerta (valo) Grūdyje. Rugių pas mus sėja labai mažai, bulvių teipgi mažai sodina; bulvės užauga du kartu per metus. Daržovės auga visados ir kada kas nori, tada sėja ar sodina. Rugsejyje, Spalinyje ir Lapkirtyje sodiname ankstybūsius kukuruzus ir kertame miszkus, kuriūs padziovinę vieną mėnesį uždegam ir paskui ant tos vietos sodiname kukuruzus, kurie iki Grūdžio mėn. turi buti atsodyti. Grūdyje kertam javus ir nudeginę rugienas vėl sodinam kukuruzus. Javus kertam labai augsztai, nes sziaudų niekam nereikia ir geriaus iszdega rugienos, nesiveisia žolės. Kukuruzų braziliszka miera nū 8 kylių (?), vidutinei užderėjus atnesza 64 kylius; kviečių miera 3-4 žakus (žakas sveria 64 kylius); rugių 8-10 žakų. Visi javai preina laike 5 mėn., tiktai ankstybi kviečiai reikalauja 6 mėn. Javus iszskulę sziaudus sudeginam; lauką nemėziame. Miszką iszkirtę sėjam 5-6 metus, paskui vėl dūdame žemei pasilsėti 3-4

metus, kuri apauga skabarzdiniu(?) ir taji nudegine vel sejam ir buva vel nauja derli zemė. Praėjusį metą buvo geras uzderlis, bet pjutės metė priesz kalėdas lijo per visą sanvaitę ir vienas treczdzalis javų supuvo. Ant tos paczios dirvos vis prispėja dveji javai ir kad vieni kiek menkesni tai antriejie atpildo ukininkui.

Diena pas mus ilgiausia esti 20 Grūdžio, turi 14 valandų ir 4 minutes. Naktis teip gi trumpiausia yra 20 Birželio.

Provincija Rio Grande de Sul yra geriausia dėl ukininkų. Auga viskas ir nebuva tokių karszezių kaip kitose provincijose; kitose provincijose neauga kitokie javai, kaip tiktai kava ir tabakas; gyvūlių kitokių nėra apart mulų ir ožkų dėlei karszezio. Musų provincijai, Rio Grande de Sul, auga visokie javai, vaisiai bei darzovės; gyvūliai teip gi užsilaiko visokie. Vaisių ir darzovių yra visokių ir isz visų szalių. Už vis geriausias yra vyndaržis. Prisispaudęs vyno paskui gali gerti kada tik užsimanai ir kad ne skruzdėlės, tai yną gertumėm vandens vietoje ir butų labai pigus. Jeigu ne skruzdėlės tai gyven-tumėm kaip už Pono Dievo pe-cziaus arba rojui. Skruzdėlės czionai daug didesnės kaip Lietuvoje ir yra vienatine slo-ga gyventojų. Jos viską eda ir vagia. Kas turi sodą tai naktyje negal miegoti. Dieną tai viztos su jomis apsidirba, bet mažai jų vaikszezioja; naktyje eina visos ant medzioklės ir su likterna reikia jas daboti, kad atrasti jų kelius ir lizdus, kurie yra zemėje nū 20 iki 30 metrų toli nū iszėjimo ant pavirsziaus. Naktyje eina į namus ir vagia dūną, mėsą, kvie-czius ir kitus grūdus ir nesza į savo lizdus; jos labai myli žmonių maistą. Jos nuėda so-dų žiedus ir norint ką nū jų apsergėti, reikia nemiegoti. Labiausiai jos siauczia Rugsė-

jo, Spalinio ir Lapkriczio mėnesiūse. Asz nusižiurėjęs ant italų užsiauginau gražų sodą su yvairiais vaisiais; viso bus 200 kelmų; 50 kelmų turiu vynmedzių ir Gegužio mėnesyje pasidariau vyno 18 baczkuczių po 12 gorczių. Mano sodas yra pradėtas sodyti pirm 7 metų ir kas nežino, tai sako 20 metų. Italai kiekvienas turi savo puikius sodus o lenkai ir vokiecziai neturi. Jie pasodina medelį ir laukia jau vaisiaus, nieku jo neapveizėdami nei nū skruzdėlių neapgindami. Ant manęs sako, kad asz turys gerą ranką sodinimui bet jie tingėdami medelius apveizėti niekad geros rankos neįgaus. Asz gyvenu tarp italų ir pagal jū viską dirbu namieje. Tuli italai užaugina vyno iki 2-300 baczkų. Mat italai prie vyno auginimo pripratę jau nū anzių. Musų provincijai esti szilcziausiai Sausio ir Vasario mėn., bet sziluma yra sveika, net žmonės neįdega saule bet buva raudoni ir vaiskus, kaip isz pirties iszėję. Vaikai pas mus labai tarpiai auga, turbut dėlto, kad nėra szalczių. Gyvūliai czionais per visą laiką esti užtvarose ir retai kur galima matyti kokią pastogę nū saulės ir lytaus. Laiminga tokia szalis kur nėra žiemos ir žydų, nes tūdu daiktai labiausiai žmogui įkyri. Jei koks žydėlis ir at-sibasto tai neiszsidiūda žydu. Žiema gi suczėrauja visą vasaros darbą ir kartais dar prisieina tulam pabadėti iki szviezių o paszalti tai kiekvienas turi. Pas mus auga visai ypatiszkos bulvės kurias sodiname Grūdžio mėn.; jas sodinam teip: kaip lieka tulos neiszkastos, tai jos po keletos mėn. (kaipo ir po žiemai) iszleidžia daug diegų, kurie iszauga į metrą augszezio, paskui tūs diegas pjaustome į trumpas dalis ir sodiname į zemę, kur po 2 mėn. paskiaus teip užden-gia virkszezioms zemę kaip ir

agurkai ir zemėje auga bulvės, didelės ir daug; kita užauga iki 5 svarų ir labai skanios valgyti.

Dauguma esate manęs klausę apie zemę, ar daug dar jos yra Brazilijai ir ar brangi? Vardan tiesos atsakau, kad žemės yra daugybė, keliolika tukstanczių iszmierūtų kolionijų. Nū valdzios galima pirkti plotą žemės su miszkunū 25 desėtinų už 300 milreisų, o nū kompamių 800 su palukėjimu iszmokesczio ant kelių metų Czionais zemę mierūja akrais, kuris turi 100 sieksnių ilgio o 50 ploczio ke-turkampiai. Rodyju broliam lietuviams iszrinkti teisingą žmogų ir atsistūti paziurėti musų kolionijų ir abelnai Brazilijos gyvenimo, o tada patvir-tysite, kad raszau tiesą. Kas mėgstā dirbti, turi savo szejmyną ir turi kiek isztekliaus (piningų) toks gyvens visur o pataikandamas niekur. Czionai galima pirkti jau iszdirbtą zemę su namais ir gyvūliais neper labai brangiai. Kelionė ateiviams nū Rio Janeiro į visas provincijas ir vietas yra dovana ir gelzkeliai veža dovanai (jeigu tiktai yra).

Asz gyvenu Brazilijai jau 9 metai. Paeinu isz Lietuvos, Lapainės sodziaus, Darsuniszkio parapijos, Trakų pav. Vilniaus gub. Mano artumoje lietuvių nėra. Isz lenkiszkių laikraszezių patyriau, kad Ju-noi yra lietuvių į 25 szejmy-nas, visi isz Kauno gubernijos. Gal mą per redakciją tojo laikraszezio pasiseks anūs surasti ir suradęs paskui viską apraszysiu apie jūs ir nusiūsu lietuviszkų laikraszezių. Nesenei czionais numirė Jūzas Botyrius isz Suvalkų gubernijos. Vietos jo dabar neatme-nu. Žmogelis buvo įdusęs ir biszkinką mėgo degtinę siurbti. Pas mus žmonės rodos ne-daugel mirszta; isz musų 25 kolionistų laike 14 metų numirė 28 ypatos. Mą su italais

kaimynauti yra labai miela; linksmi žmonės tie italai. Myli muziką ir dainas, ir turint kiek atliekamo laiko susieinam, isz-sigeriam po keletą czierkių vyno ir dainūjam prie muzikos. Lenkas ir vokiecys to nemėgsta, geria kol nepaelna tada sugrinva arba pradeda musztis.

Sveikinū visus brolius lietuvius nors per szitą rasztą ir jeigu kuris norėtu iki manęs raszyti, mielai dūsiu atsakymą. Asz labai meilycziau turėti bent porą gerų lietuvių už kaimynus. Ar žinote be savųjų vis ilgu ir gana. Svetima szalis, svetimi žmonės. Bet prilikimo neiszsvengsi, nori ar nenori.

Kazimieras Maculeviczia
Colonia Alfredo Chaves
loti 4 seceo Porto Alegre
Rio Grande de Sul
Brazilia

Be kalbos.

(Apsaka pagal Vl. Korolenko)
Sutaisė D. Ilgakojis.

(Tąsa.)

XXV.

O tūm laiku patsai kaltininkas judėjimo viso miesto vaziavo trukyje, kuris veda į Detroit, į Buffalo, į Niagarą ir į Chicagą.

Kaip jis pakliuvo į tą trukį, jis atminė paskui labai blogai. Kada visas burys ant susirinkimo aptilo, kada jis suprato, kad jau daugiaus nieko nebus, o ir buti jau nebuvo ko, apart blogiausio, kada, ant galo, jis pamatė Hopkinsą gulintį ant tos vietos, kur jis pargriuvo, — jis sustojo, dairydamsis aplink ir jausdamas, kad jam sziamė mieste prisieina galutinai prazuti. Nū tos minutos jis vėl pasidarė panasziumažą, paklusną vaiką ir nubėgo paskui kokį tai augsztą italą, kuris pagriebė jį už rankos ir nutempė su savim.

Tas italas nutempė jį į kokią tai mažą gatvę, paskui įvedė jį kokią tai urvą, kuriame sė-

dėjo apie deszintis kitų pabėgusių, kuriems, kaip matyti buvo, patiko sziaudienyksztė diena. Gelbėtojas Motiejaus buvo linksmas, žemas vaikinys, kuriam labai patiko apsiėjimas Motiejaus su policija. Jis plasnojo jam per petį ir gyrė. Kiti-gi tūjaus isztraukė isz kur tai drapanas, su kuriomis, nors tai buvo labai sunku, aprėdė Motiejų. Tūjaus atsirado ir plaukų kirpėjas. Motiejus tik dairėsi, nusigandęs, kada szis sukinosi apie jo galvą ir barzdą, ir už penkių minutų nedideliame veidrodyje Motiejus pamatė kokį tai svetimą veidą, persigandusį, su apkirptais usais ir su nedidele lopetele ant barzdos.

Kada viską pabaigė, Motiejus isztraukė isz numestos savo sėrmėgos popierėlę, ant kurios žodžiai dar labiau iszdilo, bet vis-gi matyti buvo vienas žodis: Minnesota.

— Minnesota, Minnesota, Jūzas Karklynas — kalbėjo jis, norėdamas parodyti, į kokį krasztą jis nori bėgti kū greičiausiai isz to miesto, kur jis tapo ne tik valkata, bet ir žmogžudžiu.

Italas ir jo draugai labai patiko Motiejui, labiausiai už savo meilius apsiėjimus su jū. Labai gali buti, kad ir jie nežinojo, ką jiems daryti su tū dideliu žmogum be kalbos, ir dėlto, su didžiu noru, nuvedė jį, persirėdžiusį, ant geležinkelio. Tenai jie paėmė nū jo piningus, atskaitė kiek reikia, kitus-gi, kurių nelabai daug liko, atidavė jam atgal ir įkieszę jam tikieta iki Dubl-town'o... Paskui dar jie dasiprotėjo nupūkti keletą gruzių, keletą banenių, didelį szmotą dūnos ir atidavė visą tą Motiejui priesz pat iszvažiavimą trukio. Ir paskui, linksėdami su galvomis ir jūkdami, visi palydėjo akimis trukį, kuris nubėgo per urvus, per gatves, per kalnus, o kitur vietoms, net ir per stogus. Isz

pradžios, pakol neužmigo, Motiejus, matė didelius namus prakeikto miesto, paskui pasirodė vandū, vietomis net ir visai arti prie kelio, paskui traukėsi kalnai, apaugę medžiais, paskui pasirodė vėl upės, vėl vandū, kuriame matyti buvo blizgantis mėnū...

Gurbelis su valgiu pradėjo slysti isz pailsusių rankų didelio žmogaus, kuris sėdėjo kertėje vagono ir gruzios iszbiro ant žemės. Žmogus, kuris sėdėjo greta su Motiejum, surinko gruzias, sudėjo jas atgal ir patį gurbelį padėjo prie szono mieganczio Motiejaus. Paskui atėjo konduktorius; nežadinamas Motiejaus, paėmė jis jo bilietą ir vietoj jo įkieszo popierinį numerį. Didelis-gi žmogus buvo kietai įmigęs ir kada ne kada jo lupos drebėjo ir susitraukė kaip isz iszgauczio.

— Niagara, Niagara, — iszgirdo staiga Motiejus balsą. Tai buvo balsas konduktoriaus, kuris bėgo per vagoną ir greitai patraukė už rankovės Motiejų, stebėdamasis, dėlko tas žmogus sėdi vienas kertėje ir nežiuri ant Niagaros kritimo vandens.

Motiejus atsistojo ir nenuroms priėjo prie lango. Buvo dar tamsu, trukis kaip tai nedrąsiai lipo ant tilto, kabanczio augsztai ant kriokianczio vandens. Tiltas drebėjo, ir buvo isztemptas sunkumu trukio, kaip kokia styga, o kitas toksai pat tiltas, baisiai augsztai permestas nū kranto iki krantui, mirgėjo tamsume, kaip siulas. Apaczioi kriokė upė, ir nū augsztų akmenų bėgo ir krito žemyn vandū baltomis sriovėmis. Toliaus apaczioi putos vandens susimaiszė su balzganu ruku, kuris sukosi po orą, uždengdamas net ir paczia upę. Tik tai duslus truckszmas, neperstojantis ir vienas, buvo girdėti isz po tilto, rodosi kokia nematoma esybė daužėsi ir kriokė baisiai, skų-

damosi, kad negauna sau ramumo nū amžių...

Neužilgo trukis pradėjo eiti greičiausiai, jausdamas po savęs tvirtą, kietą žemę. Pro langą matyti buvo krantai upės. Paskui pasirodė kalnai, lankos ir kada ne kada trukis sustodavo prie miesto atsilsėti. Teip perėjo visa diena. Ant rytojaus ryte trukis atėjo į Chicagą, o už kelių valandų ir į Milwaukee — o paskui kelias pasisuko į vakarus...

Miestai vis pasitaike mažesni ir blogesni, pasirodė laukai, apsėti kukurazais.

Tū tarpu piktumas ir neapikanta užgauto žmogaus pradėjo nutilti. Vienoje vietoje jis ko ne iki pusiau iszklindo isz vagono pro langą, pamatęs kviečių lauką, ant kurio vyrai ir moters riszo kviečių pėdus. Kitoje vietoje prie didelio medžio su pjuklais ir kirviais stovėjo apdege nū saulės žmonės — ir Motiejui norėjosi iszszokti ir trukio, idant parodyti tiems žmonėms, ką jis gali padaryti: nors ir su didžiausiu medžiu.

XXVI.

Ir žmonės, nors jie ir tankiai buvo panaszus į Paddi, vienok rodėsi jam kitoniszkais. Pakol jis važiavo, nesykį mainėsi ir žmonės vagonė ir konduktoriai. Visi naujai įsėdę žmonės žiūrėjo su atyda į tą didelį žmogų, kuris jautė save nesmagiu ne savo drapanose, nedrąsų ir visą laiką tylintį. Nieks jo neklausinėjo ir neapykdė klausimais. Bet kas kartą kaip tik reikėjo persėsti į kitą vagoną, prie Motiejaus prieidavo kas nors isz kaimynų, arba konduktorius, imdavo jį už rankos ir vedavo meiliai paskui save į naują vietą. Didelis žmogus paklusnai sekė paskui tokį žmogų ir žiūrėjo ant tokio žmogaus nedrąsioms, bet dėkingomis akimis.

Ant vienos stacijos į vagoną, kur sėdėjo Motiejus, įėjo gana

pagyvenęs žmogus, su sudziuvusiu veidu, labai įdubusiais skrūstais, plonomis lupomis ir gudriomis, žvairiomis akimis. Žmogus ant pažiūros gana jūkingas, tūm labiausiai, kad buvo apsirėdęs beveik visai, kaip paskutinis nuplyszėlis. Jo drapanos, kada tai buvę jūdos, — dabar buvo visai pilkos nū saulės, dulkių ir daugumo taszkų. Jo kelnės striukos, rodosi paimtos nū vaiko, o batai buvo rudesni ir už Motiejaus. Bet ant galvos to žmogaus buvo nauja skrybėlė ir burnoje didelis cigaras, gana gardžiai kvepiantis. Kada tas žmogus įėjo į vagoną, arcziausiai jaunas žmogus tūjaus atsikelė nū sėdynės ir leido atsisėsti tą apiplyszėlį. Sėdis padavė jam ranką, kuri buvo beveik jūdesnė ir už Motiejaus.

(Toliaus bus.)

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo draugo Jūzo Tarvainio, isz Malavenų sodžiaus, Viduklės parapijos, Raseinių pav. Kauno gubernijos. Praėjusę žiemą gyveno Pittsburge. Kas apie jį žino, arba jis pats, te suteiks žinę ant žemiau padėto adreso, nes turiu svarbų reikalą.

V. Žibas

1162 S. Oakley Ave

Chicago, Ill.

Tautiszkas Piknykas!

Bus Gilberton'o apielinkėje, subatoje, 26 Ruggjuczio (August) 1899 m., kurio pelnas bus paskirtas reikalams parodos mūsų literatūros ir nukentusiems už lietuvystę.

Ant tos dienos yra užprašyta daugelis draugyszčių isz visų aplinkinių miestelių ir pora benų. Piknykas prasidės apie pietus o 6 valandą vakare bus puiki paroda.

Dėlto užkviečiame visus tautiecius ir tautietes ant tojo puikaus, tautiszko pasilinksminimo. *Komitetas.*

Vilius Tell

DRAMA PENKIUOSE AKTUOSE.

VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH von SCHILLER

LIETUVISKAI VERTĖ

VINCAS KAPSAS.

(Tąsa)

Gessler.

Kur mano žmonės? Tuoju tegul prašaijs
Iščia tą moteriškę, nės galiu
Teip padaryt, kad reiks paskui gailėtis.

Harras.

Tarnai negal praeit — vestuvės jiems
Užkimšo kelią.

Gessler.

Da esmi perlengvas
Valdytojas tai tautai — da liuozii
Liežuviai, nepmalšinta da, kaip reikiant.
Vienok prisiekiu, viskas virs kitaip:
Priversiu užsispyrusį jų budą,
Prispausiu drąsą dvasią jų laisvės,
Naujas tiesas neklausančiam tam kraštui
Išleisiu ir... (šaudyklė jį perveria; griebiasi ranka už širdies
ir blaškosi, dusliai kalbėdamas.)

O Dieve! susimilk!

Harras.

Dėl Dievo! Kas tai yr? Iškur šaudyklė?

Armgarda (pašokdama).

Jis nužudytas! Užmuštas! Nupuls,
Jau blaškosi? Nušauts! Į pačią širdį
Šaudyklė jam pataikė!

Harras (nušoka nuo arklio).

O! baisus

Atsitikimas! Ricieriau! Prie Dievo
Malonės šaukkis — laukia jau mirtis!

Gessler.

Tai Tell'o šuvis. (puola nuo arklio į Harras'o glėbį ir tampa
paguldytas ant suolo.)

Tell (pasirodo ant uolos viršūnės).

Pazinai šoviką,

Nė nejieškoki kito! Jau laisvi
Mes esam, nekaltybė jau apginta
Nuo tavęs, jau daugiau nekenksi mums!

(pradingsta už uolos; subėga žmonės.)

Stuessi (prykyje).

Kas pasidarė?

Armgarda.

Vietininks nušautas.

Žmonės (subėgdami).

O kas nušautas?

(arčiau esantiems vestuvininkams atėjus ant scenos, tolesniejie da
ant kalnelio eina su muzika.)

Harras.

Kraujas ištekės —
Pagelbą duokit! Žmogzudį pagaukit!
Nelaimingasis, štai koks tavo gals...
O neklausei, kaip persergėjau tave!

Stuessi.

Dėl Dievo, guli jau be gyvasties.

Daug balsų.

Kas užmušė?

Harras.

Ar žmonės tie pasiuto

Su savo muzika prie mištančio?

Tegul nutyla! (muzika staiga nutyla ir da daugiau svieta
susirenka.)

Viešpatie, pratarki

Ką nors, jei išgali. Ar neturi

Man pasakyti ko? (Gessler duoda ženklus ranka ir, įirdes,
juos atkartoja, nės mato kad jo nesupranta.)

Į kur dabartės?

Į Kuessnachtą? Nesuprantu tavęs.

Nebuk teip nekantrus. Jau apie žemę

Tu nesirupinki, tik su dangum,

Ziurėki, atsiteisk.

(visa vestuvių draugystė apstoja aplinkui mirštantį su pasibaisė-
jimu, bet be gailesčio.)

Stuessi.

Tai kaip pabalo....

Jau akys užsimerkė.... mišta jau.

Armgarda (pakėlusi vaiką).

Vaike, ziurėki, kaip tironas mišta!

Harras.

Pasiutus moteriške, ar jausmų

Tu neturi, jei iš tokios baisybės

Džiaugiesi?... Gelbėkit.... Ar nepadės

Mans nieks ištraukti iš žaizdos šaudyklę?

Moters (traukiasi atgal).

Nepalytėsim Dievo užmuštą!

Harras (išsitraukdamas kardą).

Kad jus velniai visus pagrėbtų!

Stuessi (stveria jį užrankos).

Sustoki, tamista! Jug tavo jau

Valdžia pasibaigė. Tironas dingo.

Daugiau nekęsime mes prievartos.

Mes esame laisvi.

Visi (su dideliu trukšmu)

Laisva tėvynė!

Harras.

Tai šitoki dalykai? Tai teip greit

Jau baimė baigiasi ir paklusnumas?

(ateinantiems ginklanešiams.)

Ziurėkit, kokia atsitiko čion

Baisinga žmogzudystė.... Nėr pagelbos....

Veltui mes gaudytume žmogzudį.

Mes turim kitą rupestį didesnį....

Į Kuessnachtą! Reik gelbėt tvirtumos

Mus ciesoriaus! Nėsa jau pasileido

Visa tvarka ir pareigų ryšiai,

Nėra žmogaus, kuriuo užsitikėti

Galėtum.

(jam besitraukiant su ginklanešiais, pasirodo šeši Broliai Miela-
širdingi.)

Armgarda.

Leiskit! Leiskit! Eina štai

Mielaširdingi Broliai.

Stuessi.

Vos lavonas

Tik atsirado — renkasi varnai.

Mielaširdingi Broliai

(apsupa pusiauračiu numirėlių ir gieda žemės balsu.)

Mirtis nenori palukėti,
Tuoj nešas auką su savim;
Pusiaukelyj užpuola žmogų,
Neduoda džiaugtis gyvastim.

Nors but neprisirengęs kas,
Prieš Tiesdaryj stot priverstas.

(atkartojant paskutines eiles, uždanga nusileidžia.)

Aktas penktas.

S c e n a I.

Talpi vieta Altorfe.

Gilumoje scenos po tiesei stovi Uri Jungas da su styrinčiomis paspyromis, kaip pirmojo akto trečioje scenoje; po kairei matyt daug kalnų, ant kurių dega ugnies žonklai. Svinta. Iš yvairių kraštų atsiliepia varpai.

Ruodi. Kuoni. Verni. Murininkas. Daug svieto, moterų ir vaikų.

Ruodi.

Ar matot ant kalnų užkurtus laužus?

Murininkas.

Ar girdite iš užgirio varpus?

Ruodi.

Jau priešius apveikts.

Murininkas.

Pilyš užkariautos.

Ruodi.

O Uri kąs tironų tvirtumas

Ant savo žemės? Ar mes paskutiniai

Liuosais pasivadysim? Duosime

Styrėti Jungui, kurisai norėjo

Kalinti mus? Gloda jo! Reik sugriaut!

Visi.

Sugriaut! Sugriaut! Sugriaut!

Ruodi.

Kur triubytojas

Iš Urio?

Triubytojas.

Cia. Ko reikia?

Ruodi.

Užsilipk

Ant augtumos sargyklos ir užtriubyk,

Kad balsas atsilieptų kalnuose

Ir atbalsius subudinęs tarp uolų

Užragintų kalnėnus rinktis tuoj.

(triubytojas traukiasi; ateina Fuerst.)

Fuerst.

Palaukkite, bičiuliai! Da neturim

Ikiol žinių iš Untervaldeno

Ir Svico. Pasiuntinio tik palaukkim.

Ruodi.

Ko laukti? Jau tirono nėra. Diena

Liusybės jau prašvito.

Murininkas.

Ar niuztenka

Tų degančių aplink pasiuntinių?

Ruodi.

Eime visi podraugiai, vyrai, moters!

Išverskit paspyras! Paleiskite

Skliautus! Sugriaukit sienas! Kad neliktų

Akmens ant akmenio!

Murininkas.

Na, draugdirbiai,

Prie darbo! Mes pastatėm, tai mokėsime

Sugriauti.

Visi.

Griaukime! (supuola iš visų pusių ant triobos.)

Fuerst.

Nėgalima

Jau sulaikyt.

Ateina Melchthal ir Baumgarten.

Melchthal.

Ar da pilis čia stovi,

Kada jau Sarnen guli pelenuos,

O Rossberg griuvėsiuos?

Fuerst.

Melchthal! Ar laisvą

Mums atneši? Sakyk, ar jau visa

Salis yr apvalyta nuo tironų?

Melchthal (apkabindamas jį).

Visa jau. Džiaugkis tėve! Stai šioje

Valandoje, kurioj su tavim kalbam,

Sveicarijoj tironų jau nėra.

Fuerst.

Sakyk, kaip tvirtumas jus apgalėjot?

Melchthal.

Su drąsumu didžiu ant Sarneno

Užpuolė Rudenz. O prieš tai da naktį

Į Rossbergą aš pats įsiveržiau.

Klausk, kas atsitiko. Kaip jau priešius

Mes išslavėm ir pilį uždegėm,

Kaip liepsnos jau prasimušė į dangų,

Atbėga greitai tarnas Gessler'o

Ir šaukia, kad ten dega Bruneckiutė.

Fuerst.

O Višpatie! (girdet lužta paspyras.)

Melchthal.

Ji buvo užslėpta

Cion Gessler'o. Įgiltas tartum, Rudenz

Pašoko, kaip iš dumų ėmė šaukt

Nelaimingoji....

Fuerst.

Ar ištraukėt jają?

Melchthal.

Tik greitumu ir drąsumu! Jei jis

But buvęs, kaip pirma, sau tik bajoras,

Tai mums but buvus miela gyvastis;

Bet jis mus draugininks, o Bertą žmonės

Mylėjo teip gi. Sokome dėlto

Tiesiog į ugnį.

Fuerst.

Ar ištraukėt jają?

(Toliaus bus)

